

(144. 40.)

BIJLAGE LL.

VERSLAG der Commissie, in 1902 belast geweest met het afnemen der examens in het handteekenen, lager onderwijs, naar aanleiding van het Koninklijk besluit van 24 October 1884 (*Staatsblad* n°. 219).

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De Commissie, bij beschikking Uwer Excellentie van 11 Juni 1902, n°. 4507¹, afdeling Onderwijs, belast met het afnemen van het examen bedoeld in art. 6 van het Koninklijk besluit van 24 October 1884 (*Staatsblad* n°. 219), heeft de eer Uwe Excellentie bij dezen verslag van hare werkzaamheden te doen.

	Candi- daten.	Vrouwe- lijke.	Manne- lijke.
Ingeschreven	332	107	225
Vóór of gedurende het 1ste gedeelte van het examen (A) teruggetrokken.	18	3	15
Te examineren dus.	314	104	210
Onvoldoende voor A	151	36	115
Geslaagd voor A	163	68	95
Teruggetrokken wegens ziekte onder B.	1	1	1
Afgewezen in B	31	12	19
Gediplomeerd	131	55	76

Onder de gediplomeerden waren er 10 onderwijzeres en 39 onderwijzer, te zamen, te zamen dus 49, d. i. ruim 37 pct. van de geslaagden.

In de eerste vergadering, gehouden op 30 Juni 1902, werd in algemeene trekken de regeling van het examen vastgesteld en het lid W. H. L. Janssen van Raay tot secretaris benoemd.

In de tweede vergadering, gehouden op 16 Juli, werd de rooster van werkzaamheden opgemaakt en werden de opgaven voor het practische examen in perspectief door de leden ingediend, behandeld en gearresteerd.

Het examen bestond voor elken candidaat uit een practisch gedeelte, dat twee dagen, en een theoretisch gedeelte, dat één dag duurde. Daartoe werden de kandidaten van 17 Juli tot 9 Augustus, bij groepen van 41 tot 49, telkens voor twee dagen, en van 12 tot 26 Augustus, bij groepen van 11 tot 13, telkens voor één dag opgeroepen. Gedurende de eerste periode werden elken derden dag de teekeningen, die in de voorafgaande twee dagen vervaardigd waren, door de Commissie in pleno nagezien en beoordeeld.

Als pleistermodel werd gegeven een afgietsel van een hogel,

voorkomende aan de kerk van den H. Urbanus te Troyes; als stilleven eene groep van twee voorwerpen, namelijk een pot van geglaazuurd aardewerk en een houten bankje van Hindelooper model.

Den 11den Augustus werden des morgens de perspectief-opgaven voor het tweede gedeelte van het examen in gereedheid gebracht, waarna des middags de derde vergadering gehouden en aan de regeling der werkzaamheden voor de volgende examenperiode besteed werd.

Er hadden zich aangemeld 107 vrouwelijke en 225 mannelijke aspiranten, waarvan zich respectievelijk 3 en 15 vóór of gedurende het eerste gedeelte van het examen teruggetrokken. Van de overigen werd door 68 vrouwelijke en 95 mannelijke kandidaten deze eerste proeve met goed gevolg doorstaan.

De Commissie had, evenals in vorige jaren geschied was, als hoofdbeginsel bij de beoordeeling van de bekwaamheid der kandidaten aangenomen, dat een onvoldoend gemiddeld cijfer, op het eerste gedeelte van het examen behaald, voor den uitslag van het geheele examen beslissend zou wezen en de kandidaten hiermede zoowel als met het resultaat van de eerste examenperiode in kennis gesteld.

Diensvolgens trokken zich vóór of gedurende het tweede gedeelte van het examen nog 34 vrouwelijke en 16 mannelijke kandidaten terug, wier teekenen naar de natuur door de Commissie onvoldoende was geoordeeld. Evenwel werd aan 4 kandidaten — die voor het eerste gedeelte van het examen onvoldoende cijfers hadden behaald — toegestaan van hun recht gebruik te maken om ook het examen B af te leggen. Bovendien was één vrouwelijk aspirant, die voor natuurteekenen een voldoende cijfer had behaald, door ziekte verhinderd verder aan het examen deel te nemen.

De akte werd ten slotte aan 55 vrouwelijke en 76 mannelijke kandidaten uitgereikt. In het geheel slaagden dus 51 pct. van de vrouwelijke en 33 pct. van de mannelijke, of 39 pct. van de gezamenlijke aspiranten. In 1901 slaagden bijna 35 pct. van de gezamenlijke aspiranten, zoodat de uitslag thans gunstiger is dan in het vorig jaar.

Het lid J. de Jong Hzn., wien van 7 tot 13 Augustus eene lichte ongesteldheid verhinderde zijne medewerking te verleenen, werd gedurende dien tijd door den heer M. J. Schild vervangen.

Den 27sten Augustus werden op eene laatste vergadering de ervaringen, door de Commissie gedurende hare werkzaamheden opgedaan, te berde gebracht, en de opmerkingen, waartoe zij bij verschillende leden aanleiding hadden gegeven, vergeleken en geresumeerd.

Het heeft de Commissie eenparig getroffen, dat de groote meerderheid der kandidaten in zeer onvoldoende mate rekening had gehouden met het doel, waartoe de door hen verlangde akte is ingesteld, met hunne verplichting alzoo om te bewijzen niet enkel een goed tekenaar te zijn, maar vooral voldoende geschiktheid te bezitten tot het geven van teekenonderwijs op de lagere school. De leemte, welke diensvolgens in veler voorbereiding tot het examen gebleven was, openbaarde zich hoofdzakelijk in drieërlei vorm.

Vooreerst konden vele kandidaten er niet in slagen zich bij benadering het perspectivische beeld voor te stellen van een voorwerp, dat door eene projectietekening met verklarenden tekst volkomen bepaald was, blijkens hun falen in de poging om, volgens de opgave, van zulk een voorwerp eene schets te vervaardigen.

In de tweede plaats ontbrak het den kandidaten over het algemeen aan een juist en helder inzicht in de wetten der perspectief. En nu moge het geven van onderricht hierin niet tot de werkzaamheden op de lagere scholen behooren, toch mogen voorzeker de mate, waarin een aanstaand onderwijzer de onderwerpen, tot zijn studiegebied behorende, beheerscht, en de eischen, door hem aan eigen inzicht in die onderwerpen gesteld, als maatstaf van paedagogische deugdelijkheid gelden.

Ten slotte waren de meeste aspiranten niet in staat op het zwart bord met krijt eene behoorlijke schets te maken van eenig vlakornament of eenvoudig voorwerp, een eisch, welke — dit is toch voor een ieder duidelijk — de toepassing van elke onderwijsmethode, het volgen van elken leergang stelt en waaraan dus een onderwijzer allereerst behoort te voldoen.

De Commissie is dan ook eenstemmig van meening, dat het wenschelijk is in de toekomst aan deze onderdeelen van het examen meer gewicht toe te kennen dan de kandidaten ditmaal blijkbaar gedaan hadden en aan het onderzoek in die richting ook meer tijd te besteden.

Daarentegen zou, naar hare zienswijze, de duur van het examen in teekenen naar de natuur veilig eenigszins ingekort kunnen worden, zonder dat dit het beoordeelen van de vaardigheid der kandidaten behoeft te bemoeilijken. Deze toch blijkt in hoofdzaak reeds uit den opzet der teekening, die ditmaal — het zij hier terloops vermeld — bij vele kandidaten te wenschen overliet.

Eindelijk meent de Commissie, dat het maken van eene perspectivische constructie, gelijk tot dusverre opgegeven werd, eenigszins buiten de grenzen ligt van het gebied, waarop de studie voor teekenonderwijs aan de lagere school zich behoort te bewegen, en dat het meer in overeenstemming zou zijn met de eischen, welke vooral het onderwijs op de volksschool stelt,

zal dit zooveel mogelijk dienstbaar wezen aan de behoeften van den aanstaanden ambachtsman, om in plaats van eene perspectivische constructie het vervaardigen van een projectietekening te verlangen. De Commissie gelooft dit dan ook voor het vervolg te moeten aanbevelen.

Onderstaande tabellen geven de cijfers die aan de 314 kandidaten werden toegekend, welke aan het eerste gedeelte van het examen deelnamen, en de cijfers die aan de 162 kandidaten werden toegekend, die voor het eerste gedeelte zijn geslaagd en het examen in zijn geheel hebben afgelegd.

Werd toegekend:	Pleisterornament.	Stilleven.
het cijfer 6	8 maal	4 maal
" " 5	46 "	42 "
" " 4	118 "	125 "
" " 3	125 "	123 "
" " 2	15 "	20 "
" " 1	2 "	— "

Werd toegekend:	Pleisterornament.	Stilleven.	Perspectief mondeling.	Perspectief teekening.	Methodiek.
het cijfer 6	8 maal	1 maal	20 maal	2 maal	22 maal
" " 5	55 "	41 "	48 "	39 "	38 "
" " 4	109 "	116 "	53 "	77 "	66 "
" " 3	— "	1 "	31 "	41 "	29 "
" " 2	— "	— "	7 "	3 "	6 "
" " 1	— "	— "	3 "	— "	1 "

Aan het einde van hare taak gekomen, heeft zij de eer, onder dankbetuiging aan Uwe Excellentie voor het genoten vertrouwen, haar mandaat neer te leggen.

Delft, 8 October 1902.

A. F. GIPS, Voorzitter.

W. H. L. JANSSEN VAN RAAY, Secretaris.